

פרידה לעזאזל לורנס ויינר

“כל עוד יירשם ולו ילד חמוד אחד לבית הספר לאמנויות,
לא תהיה תקומה לאמנות”

(י.מ. קוצויאניס)

שלושה ימים היה תלוי כנברשת בשר בסלון דירתו. כשנישאה גופתו הקטנה על גבי אלונקה לעבר פתחו השחור של האמבולנס, לראשונה לא מעכו סוליותיו את השטיח האדום של פריחת הצאלון בכניסה לביתו. בדבריו לעיתונות צוטט ראש המחלקה, שהיה תלמידו וקולגה שלו, אומר: “הוא עתיד היה לקבל בקרוב פרופסורה”.

הוא חייך לעצמו, תוך כדי שמרח שכבה עבה של חמאה על פרוסת לחם כפרי ולגם מקפה הבוקר שלו. “אכן סיבה ראויה לדחות מוות בעבורה”, חשב.

היטפלות לפרטים הקטנים היא הטמנת מלכודת לרוח הזמן. אין זה מקרה ולא פליטת פה, שבתגובה ראשונה כמעט אינסטינקטיבית למותו הטראגי של האמן יוסי ברגר, בחר ראש המחלקה ד”ר דור גז לציין שאם רק היה משהה ברגר בכמה ימים, או שבועות ספורים את ביצוע משאלת המוות שלו, יכול היה להפוך לאדם תאב חיים, עולץ ושש, גל ודץ, זוהר וזורח, חייכן ומבודח, משועשע ועולז ואולי אף היה מספיק להקים משפחה לתפארת – אישה מקסימה, עם שני ילדים ואיגואנה והכל בגלל תואר פרופ’ שהיה מוצמד לשמו. או, וזאת אפשרות לא פחות מפתה, יכול היה להיפרד מהעולם בשלוות נפש גמורה בזכות הידיעה שהתואר פרופ’ יעטר את כותרת הידיעה שתדווח על מותו בטרם עת.

“איזה פספוס, איזו טרגדיה”, המשיך וחשב בלבו, תוך שהוא מורח תוספת קונפיטורת תאנים על שכבת החמאה – זאת שעל פרוסת הלחם הכפרי – ולוקח עוד שלוק מהקפה המהביל.

השקט הוא הפחד והאיום התמידי המרחף מעל האמנות החזותית. על שיסוף גרונו של אבות היא ויתרה כבר מזמן. את הרצח ההכרחי החליפה בניירות עמדה, תיאוריות, תמות, מרשרשים, מושגים, פרויקטים ופראקטיקות. מעתה מדובר בנדנד מתמשך שסופו לא נראה. הוסרו החסמים, נפתח השער אל היכל השרלטנות – הכל אמנות והכל נעצר. חריקת הבלמים מצטלצלת באוזנינו מאז. רעש וצלצולים שמוטמנים בכמויות אסטרונומיות של פרשנויות והיגדים הממשיכים להציף את העולם בזרם שרק הולך ומתעצם. הפנמנו. העמדת הפנים היא האקזיסטנציאליזם החדש – מתיחת פנים אל מעבר לגרוטסקה. האפשרות להיות גם וגם. גם להיראות צעיר לנצח וגם להיות בדמנציה.

אחרי הכל, מישהו חייב לענות לנו על השאלה הקרדינאלית, איך זה ש"הילד הבוכה" לא מפסיק לבכות?

"אני לא אמן" [...] "אני לא עושה אמנות", כבר כמעט שני עשורים הוא חוזר ואומר, "פעם אולי הייתי" [...] "הפסקתי, פרשתי"...

במהלכה של שגרת יומו הפולחנית, עלתה והתחזקה בו התובנה שמעגלי הזיעה והרוח, הרוח והזיעה, הם ורק הם תמצית עולמו – המשמעות הגדולה ותכלית חייו. ההתכוונות, או השאיפה לתת להם ביטוי פיזי בעולם ולו רק כקישוט, או הציפייה לקבלת תמורה חומרית כלשהי באמצעותם – נלוות.

פעולת האמנות עצמה היא זאת שדחפה אותו החוצה. אין בו צער, או דכדוך האופייני לאמנים החשים שכוחות היצירה נטשו אותם, ההיפך הגמור מכך. הוא לא הולך לעטוף את העדר האובייקט בנייר אריזה קונספטואלי נוצץ, להמציא לו תמה, או להכניסו לקונטקסט כלשהו. חשוב היה לו לא לפגוש באיש. רק להיות, סתם להיות, עם הסתם.

הדוברים בשם החפצים, שלל סוכניה ומתוכיה של האמנות, הם זייני שכל. מפוחים רעשניים נטולי מתג השתקה. זייפני אורגזמה שגונחים וצווחים דאדא בתנוחה אורתודוקסית – אופורטוניסטים שמטפחים את פסאדת האמנות. הטלת כל האשמה עליהם היא הדרך הקלה אך לא דווקא

ההוגנת. השתלטותם על עולם האמנות החזותית ועל האופן שבו "נקראת" ונחוות האמנות הפלסטית, הלגיטימציה והפרשנות שהם מעניקים לכל שטות שמונחת לפניהם, מעידות יותר מכל על חולשתם הנוראה של האמנים – ואלה, מופקרים ומוזנחים אינטלקטואלית, בעלי תפישה שכלתנית אינפנטילית של הנראה, גרופים כנועים בעלי אגו שתמיד נמצאים בציפייה חסרת ביטחון לזמזום הפרשני. רפי הרוח הללו יקבלו פיק ברכיים רק מהמחשבה שמא יצטרכו לעמוד יום אחד מול הפרשנים-אוצרים, להיכנס עמם לעימות חזיתי, להעיף אותם לכל הרוחות, הרחק מהסדנאות, ולמחוק מפרצופיהם את המראה הזחוח של ה"ידע", את שביעות הרצון ואת האמונה (שקשה לחלוק עליה), שהם שותפים מלאים, אם לא למעלה מכך, בתהליכי העבודה ו"המחקר". קם לנו גזע חלוש רפוס ונרפה, שכל ייעודו מתמצה במאמץ להרדים דובים על רבצם... רק שלא יזרום דם ברחובות.

על כן, היעלמותה המוחלטת של האמנות הפלסטית היא התקווה. לבדכם. אחד-אחד צאו למרד. כן מרדו! התאפקו. עצרו את פסי הייצור – הפסיקו לייצר חפצים, צאו לחופשי. העלו אור בחללים החשוכים, נתצו את הצלמים, בעטו החוצה את עובדי האלילים: את בעלי ההון, את האינטלקטואלים המתיימרים ואת האמנים מלחכי הפנכה, הזוחלים אחר שניהם. הסו את הקולות, השליכו לעברם עגבניות רקובות וביצים סרוחות, השפילו אותם, בוזו להם, בזו אותם, מרחו אותם בבוץ, הטילו בהם כתם, צרכו בהם קלון. פוצצו ימי עיון, מכירות פומביות, שיעורים, פאנלים, הרצאות, דיונים וסימפוזיונים. חדלו להתרפס, להתענג, לפזז ולצחקק מדגדוגי האירוניה ומהשנינות המושגית הנרכשת. צאו מהשורה, אמרו די לאחזת העיניים, להבלי היצירתיות, ל"מקצוענות", לקריירה. הפגינו אדישות מול התעתוע שפשה ב"שדה". הבעירו אש באקדמיות לאמנות, הפנו את גבכם, נתקו מגע, התרחקו. תנו מבט אחרון בלהבות המרהיבות ובתימרות העשן, התבוננו ארוכות בפאר האבסולוטי, ביופי הפונקציונאלי.

שקט יגיע ודממה
אחר כך הסתם